

ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ‘ΒΡΕΤΣΙΑ/ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ-ΡΟΥΔΙΑΣ’ ΣΤΟ ΤΡΟΟΔΟΣ, 2013

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων, Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, ανακοινώνει ότι το 2013 συνεχίστηκε, μετά από μια σύντομη διακοπή ενός χρόνου, η ανασκαφική έρευνα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στην πρώιμη επι-παλαιολιθική κυνηγετική εγκατάσταση Βρέτσια/Άγιος Ιωάννης-Ρουδιάς στις υπώρειες του Τροόδους στην Επαρχία Πάφου. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο από μικρή ομάδα φοιτητών υπό τη διεύθυνση του καθηγητή Νικόλαου Ευστρατίου και διήρκεσε δώδεκα μέρες. Οι στόχοι της σύντομης αυτής έρευνας αφορούσαν τη συνέχιση της ανασκαφής στα ήδη ανοιγμένα σκάμματα της τελευταίας περιόδου (2011) αλλά και τη διεύρυνση του ανασκαφικού χώρου στον ίδιο κεντρικό χώρο της αναβαθμίδας με το άνοιγμα περισσότερων τετραγώνων.

Ειδικότερα, έγινε προσπάθεια να εντοπιστούν τα όρια της λεγόμενης ‘λίθινης κατασκευής’, δηλαδή του εκτεταμένου στρώματος με πέτρες που είχε εντοπιστεί τις προηγούμενες χρονιές σε κεντρικό σημείο της θέσης και να διερευνηθεί ο άγνωστος μέχρι σήμερα χαρακτήρας του. Επιπλέον, το ενδιαφέρον εστιάστηκε στην επιβεβαίωση της εντυπωσιακής στρωματογραφίας της θέσης, ιδιαίτερα των βαθύτερων επιχώσεων της - που παρουσιάζουν και το μεγαλύτερο ενδιαφέρον αφού συνιστούν ‘κλειστά’ και ασφαλή σύνολα – αλλά και στη συλλογή νέου υλικού και κυρίως οργανικών καταλοίπων τα οποία, δυστυχώς, δεν διατηρούνται εύκολα στο συγκεκριμένο περιβάλλον.

Τα αποτελέσματα της ανασκαφικής περιόδου του 2013 στη θέση Βρέτσια/Άγιος Ιωάννης-Ρουδιάς μπορούν τα συνοψιστούν στα ακόλουθα:

- Ολοκληρώθηκε η ανασκαφή δυο παλαιών τετραγώνων ενώ ανοίχτηκαν τρία νέα σκάμματα τα οποία έφτασαν μέχρι το φυσικό βράχο, διευρύνοντας ακόμα περισσότερο τον ανασκαφικό χώρο προς τα ανατολικά.
- Η έκταση της ‘λίθινης κατασκευής’ είναι μεγάλη και φαίνεται ότι εκτείνεται προς τα ανατολικά της αναβαθμίδας. Ο ανθρωπογενής χαρακτήρας της τεκμηριώνεται αλλά όχι και η χρήση της παρά το γεγονός ότι σχετίζεται στρωματογραφικά με ένα πλούσιο υπερκείμενο στρώμα και με πολλά λίθινα αντικείμενα έντονα καμένα (τμήματα αγγείων, πρώτες ύλες, μυλόλιθους, κρουστήρες).
- Επιβεβαιώθηκε η βαθειά ακολουθία των αρχαιολογικών στρωμάτων που φτάνει το 1μ και 30 εκ – μια από τια βαθύτερες επιχώσεις του ύστερου Πλειστόκαινου και πρώιμου Ολόκαινου στο νησί – και τα οποία διαγράφονται με εντυπωσιακή ευκρίνεια και χωρίς διαταραχές.
- Τα λίθινα σύνολα που συνελέγησαν (που σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις θα πρέπει να θεωρηθούν *in situ*), προσφέρονται για τη μελέτη και τη

χρονολόγηση της μικρολιθικής παράδοσης που κυριαρχεί κυρίως στα κατώτερα στρώματα της θέσης (‘μικρο-φολίδες’, ‘μικρο-λεπίδες’).

- Το πλήθος των νέων εργαλείων που ξεπερνούν τα 3.000 σε αριθμό, αναμένεται να δώσουν απάντηση στο κυρίαρχο ερώτημα εάν η εμφανώς ιδιαίτερη λιθοτεχνική ‘παράδοση’ της θέσης *Ρουδιάς* σε σχέση με το υλικό άλλων θέσεων όπως οι θέσεις *Ακρωτήρι-Αετόκρεμνος*, *Αγία Βαρβάρα-Ασπρόκρεμνος* και *Άγιος Τύχωνας-Κλήμονας*, οφείλεται σε μια μακρά τοπική εξέλιξη (ίσως και πλειστοκαινική) της ενδοχώρας (;) ή αν απλά καλύπτει το ‘κενό’ που καταγράφεται σήμερα στην πολιτισμική ακολουθία του νησιού (πρώτο μισό της 10^{ης} χιλιετίας π.Χ.).
- Στα κινητά ευρήματα της φετινής ανασκαφής εντάσσονται μεγάλα λίθινα εργαλεία (μυλόλιθοι, κρουστήρες), τμήματα πιθανών λίθινων αγγείων και ένας μικρός αριθμός λίθινων χαντρών.

Η φετινή ανασκαφική έρευνα επιβεβαίωσε τη σπουδαιότητα της επι-παλαιολιθικής κατασκήνωσης στη θέση *Βρέτσια/Άγιος Ιωάννης-Ρουδιάς* για την πρόιμη προϊστορία της Κύπρου. Είτε σαν μια ξεχωριστή εκδοχή της Προ-κεραμικής Νεολιθικής Α της ενδοχώρας είτε ως μια ακόμα παλαιότερη παράδοση του νησιού, αναμένεται να ρίξει φως στις πρόιμες πολιτισμικές διεργασίες της ευρύτερης περιοχής της Μ. Ανατολής.

Βρέτσια/Άγιος Ιωάννης-Ρουδιάς 2013: η εικόνα του ανασκαφικού χώρου και η ‘λίθινη κατασκευή’.

Βρέτσια/Άγιος Ιωάννης-Ρουδιάς 2013: Δάπεδο εργασίας στο βαθύτερο στρώμα της θέσης. Διακρίνονται λίθινα εργαλεία, λειασμένα και απολεπισμένα (in situ).